

3. Засєкіна Т. М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2020. – 400 с.
4. Енциклопедія освіти / за ред. В. Г. Кременя. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / О. І. Локшина. – К.: Богданова А.М., 2009. – 404 с.

Макаренко Я. М.,

*кандидатка біологічних наук, старша викладачка кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ЗАГАЛЬНОПЕДАГОГІЧНІ МАСОВІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

На сучасному етапі розвитку нашої держави виникає в освіті багато нових проблем. Одним із головних завдань української школи, як визначено в Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття»), є «...формування освіченої, творчої особистості, становлення її фізичного і морального здоров'я, забезпечення пріоритетності розвитку людини, відтворення й трансляції культури і духовності в усій різноманітності вітчизняних та світових зразків» [3]. Позаурочна робота в умовах Нової української школи має великі можливості для вирішення цього завдання.

Поняття «позакласна» та «позаурочна» діяльність у нормативно-правових документах, педагогічній літературі розмежовуються не чітко і використовуються вченими, як синоніми. Позаурочна діяльність у початковій

школі – це діяльність педагогів, батьків та учнів у закладі освіти, що здійснюється в позаурочний час на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу. Ця діяльність спрямована на розвиток молодших школярів, розширення і поглиблення їх знань, умінь і навичок, набуття самостійності й уміння вчитися, розвиток індивідуальних здібностей учнів, а також задоволення їхніх інтересів і потреб. Її зміст визначається загальним змістом виховання школярів, який передбачає розумове, моральне, трудове, естетичне і фізичне виховання [2].

Позаурочна робота, на відміну від навчальної, характеризується відсутністю оцінювання учнів; приймаючи участь у різних видах позаурочної роботи, діти поповнюють особистий досвід, знання про різні види людської діяльності, здобувають необхідні вміння та навички її здійснення; сприяє розвитку спільного інтересу в дітей до будь-якої діяльності, підвищує їхню пізнавальну активність [1].

Масова робота характеризується певною епізодичністю кожного заходу і значною кількістю її учасників. Вони поділяються на заходи навчального характеру: олімпіади, огляди знань та шкільні предметні тижні тощо, та виховного характеру: свята, ранки, збори, лінійки, паради, фестивалі, огляди, виставки, екскурсії, ігри-подорожі, конкурси, вікторини тощо [5].

До загальнопедагогічних масових форм організації позаурочної діяльності учнів початкової школи відносять екскурсії, гуртки, виставки, зльоти.

Шкільні екскурсії – організоване, колективне відвідування природних, промислових об'єктів, визначних місць під керівництвом учителя з метою вивчення і збору краєзнавчого матеріалу. Відмінність екскурсії від уроку як форми організації навчання полягає в тому, що вона не може бути жорстко обмежена в часі, і головний її зміст – сприймання учнями предметів і явищ у природній обстановці.

Предметні гуртки є позаурочними організаційними формами навчання. Вони сприяють поглибленню набутих на уроках знань, розвиток інтересів і здібностей дітей, створюються з різних навчальних предметів (математичні, літературні, природничі та ін.). Члени предметних гуртків беруть участь у масових виховних заходах, тематичних вечорах, конкурсах, олімпіадах, тижнях і місячниках знань, випускають стіннівки та радіогазети, альманахи. Це сприяє поглибленню знань і підвищує інтерес до навчальних предметів.

Виставка – публічний показ спеціально підібраних предметів і місце цього показу. Вона передбачає публічну демонстрацію досягнень в області матеріальної та духовної діяльності людини. Виставка є формою організації та демонстрації результатів творчих досягнень учнів і поширення педагогічного досвіду. Виставки учнівських творчих робіт мають дуже важливе значення, оскільки сприяють підвищенню рівня роботи педагогів та посилюють зацікавленість школярів навчанням, розвивають їх творчу активність [4] .

Отже, загальнопедагогічні масові форми організації позаурочної діяльності у початковій школі сприяють всебічному розвитку молодших школярів та є одним із засобів формування в них систему загальнолюдських цінностей.

Список використаних джерел

1. Базильчук Л. В. Організація позакласної роботи в загальноосвітній школі як педагогічна проблема // Методи і засоби забезпечення інноваційності едукативного процесу в закладах освіти / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції м. Черкаси, 24-25 квітня 2008 року. – Черкаси: Вид.від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 104 с. – С. 4–5.
2. Гущина Н. І., Орлова Т. Г., Кондратова Л. Г. Нова українська школа: організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу : навч.-метод. посіб. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2021. – 160 с.

3. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») [Електронний ресурс]: – Режим доступу: www.ipro.org.ua
4. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти / Умань: «АЛМІ», 2013 – 182 с.
5. Романова І. А. Позаурочна діяльність молодших школярів. Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 63. – С. 200 – 206. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2013_63_41

Павлова Т. С.,

*науковий співробітник відділу початкової освіти
імені О. Я. Савченко Інституту педагогіки НАПН України*

ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ВИМОГАХ ДО РЕЗУЛЬТАТІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Результати наукової розвідки засвідчили увагу дослідників до різних аспектів процесу організації екологічної освіти в початковій школі як проблеми, яка не набула ґрунтового вивчення й розкриття (Рогоза В., Величко Л., Пруцакова О., Пустовіт О., Логінова А., Тарасюк Г.).

У документах ЮНЕСКО, термін «екологічна освіта» визначається як освіта, що допомагає людям краще дізнатися про навколишнє середовище і розвивати відповідальну екологічну поведінку. Згідно з доповіддю ЮНЕСКО (2021 р.): «освіта не дає учням достатньо знань, щоб адаптуватися, діяти та реагувати на екологічні кризи».

У рамках дослідження #LearnForOurPlanet (Навчайтеся заради нашої планети) були проаналізовані навчальні плани і освітні програми 46